

چشم و گوش باز

فلسفه‌ی یادگیری مبتنی بر پروژه

قسمت دوم و پایانی

مترجمان: دکتر نیره شاه‌محمدی - افشین چمن‌آرا

اشاره

هم‌گام با پیشرفت مهارت‌های دیگر در قرن بیست‌ویکم یادگیری پروژه‌محور ابزاری برای برانگیختن دانش‌آموزان به‌شمار می‌رود. انجام پروژه به وسیله‌ی دانش‌آموز تلاشی موقت است که برای تولید یک محصول منحصر به فرد صورت می‌گیرد. موقتی بودن آن به این دلیل است که هر پروژه شروع و پایانی دارد. یادگیری مبتنی بر پروژه خود دارای اهداف مشخص و مهم آموزشی می‌باشد و تنها یک الحاقیه به یک برنامه‌ی درسی نیست. این نوع از یادگیری سبب می‌شود دانش‌آموزان به زندگی واقعی نزدیک‌تر شوند و یادگیری را در بستر واقعیت‌های زندگی تجربه کنند. این نوع از یادگیری دانش‌آموزان را در فعالیت‌های پیچیده‌ای درگیر می‌کند که از طریق آن‌ها مهارت‌ها و دانش در وجودشان سازمان‌دهی می‌شود و به

طراحی، نقشه‌کشی و انجام کامل پروژه‌ای می‌پردازند که در نهایت بازده آن یک محصول، یک نشریه یا یک نمایش (ارائه‌ی زنده) است.

همان‌گونه که در شماره‌ی قبل گفته‌شد، فرایند یادگیری مبتنی بر پروژه، دانش‌آموزان از طریق تحقیق برای پاسخ‌گویی به یک سؤال یا مسئله‌ی پیچیده یا یک مشکل وارد مراحل گسترده‌ای از تحقیقات می‌شوند.

پروژه‌های سخت ضمن اینکه تا حدی به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند نظر خود را منعکس سازند، با دقت طراحی، مدیریت و ارزیابی می‌شوند تا به دانش‌آموزان در یادگیری محتوای آکادمیک و مهارت‌های عملی قرن بیست و یکم (نظیر همکاری، ارتباطات و تفکر نقادانه) کمک کنند.

با استفاده از این نوع یادگیری، دانش‌آموزان به درک عمیق‌تری از مطالب

دست می‌یابند و به آن‌ها مجال داده می‌شود تا به موضوعات اجتماعی و به کشف مشاغل جدید بپردازند، با مربیان بزرگسال تعامل داشته باشند، از فناوری استفاده کنند و بالاخره کارشان را به مخاطبانی فراتر از کلاس درس ارائه دهند. اگر دانش‌آموزان بدانند کاری که طی پروژه‌شان انجام می‌دهند در جمع نمایش داده خواهد شد، این امر ماهیت پروژه را از لحظه‌ی شروع کار تغییر می‌دهد؛ چرا که آن‌ها می‌دانند باید جواب‌گوی سؤالات خانواده، دوستان و افراد دیگر باشند. این مطلب سطحی از آرزومندی و تعهد را به آن‌ها القا می‌کند که خیلی بیشتر از انگیزه‌ی دست‌یابی به نمره‌ی خوب است. به‌علاوه، خانواده‌های دانش‌آموزان و نیز سایر افراد جامعه به شرط فراهم شدن فرصت برای ارتباط قوی‌تر میان مدرسه و جامعه در جریان وقایع مدرسه قرار خواهند گرفت.

چارچوب برنامه‌ریزی برای یادگیری پروژه‌محور

۱. تصمیم‌گیری بر مبنای پروژه

این مرحله شامل موارد زیر است:

الف. تعیین محتوایی که به کار گرفته خواهد شد.

ب. تعیین بخش‌های چندرسانه‌ای مانند فیلم، عکس، جدول و...

ج. تصمیم بر محدوده

د. تشویق دانش‌آموزان به مشارکت از طریق طرح سؤال‌های

راهنمایی‌کننده

هـ. مراقبت و موافقت بر اینکه همه‌ی دانش‌آموزان یک کلاس به

یک اندازه مشارکت داشته باشند.

و. مرور اجزای پروژه و تصمیم‌گیری بر مبنای

اهداف اصلی پروژه.

۲. تدوین پیش‌نویس چارچوب زمانی

این پیش‌نویس شامل موارد زیر است:

الف. طول پروژه (بازه‌ی زمانی انجام پروژه)

ب. تاریخ تحویل یا نقاط بررسی اهداف پروژه

به‌منظور تحویل آن

ج. در نظر گرفتن فضاهایی برای انعطاف‌پذیری،

رشد و تغییرات در پروژه (مانند حیاط مدرسه یا

فضای نزدیک‌ترین پارک محله...)

۳. برنامه‌ریزی فعالیت‌ها

این قسمت شامل موارد زیر است:

الف. جست‌وجو کردن در سایت‌های مرتبط با

زمینه‌ی پژوهش

ب. انتخاب تعدادی از فعالیت‌ها توسط اعضای

گروه پژوهش

ج. سازگار کردن فعالیت‌ها

د. طرح‌ریزی فعالیت‌ها مطابق ذوق و سلیقه‌ی خود

هـ. وام‌گیری از ایده‌های معلمان دیگر

و. تصمیم‌گیری در مورد زمانی که در چارچوب آن فعالیت‌ها باید

به کار گرفته شوند.

۴. برنامه‌ریزی برای ارزش‌یابی

این قسمت شامل مراحل زیر می‌باشد:

الف. مرور یا پیش‌نویس کردن اهداف ارزش‌یابی (پاسخ به این

پرسش که چه چیزی باید ارزیابی شود؟)

ب. برنامه‌ریزی در مورد ابزار ارزش‌یابی

ج. افزودن ارزش‌یابی به چارچوب زمانی.

۵. شروع کردن پروژه همراه دانش‌آموزان

این قسمت در برگیرنده‌ی موارد زیر است:

الف. مرور اهداف در کلاس

ب. اجازه‌ی انعطاف‌پذیری

ج. دقت در اینکه بفهمید چه کاری انجام می‌شود و چه کاری انجام

نمی‌شود.

د. زمان دادن به دانش‌آموزان برای تسلط بر تمرین‌های جدید

هـ. اضافه کردن فعالیت‌ها یا رد گم‌کنی برای قوی‌تر کردن

مهارت‌های گروهی یا مهارت‌های مدیریتی

و. مصمم بودن نسبت به محدوده‌ی زمانی تعیین شده و یا بحث و

بررسی در مورد بازنگری این محدوده‌ی زمانی.

۶. پایان پروژه و انعکاس آن

این قسمت شامل موارد زیر می‌باشد:

الف. ارائه‌ی محصول نهایی در یک اجتماع بخصوص

ب. بحث کردن یا نوشتن در مورد نقاط برجسته‌ی پروژه

ج. بحث و تبادل نظر یا نوشتن در مورد پیشنهادها

د. بحث کردن درباره‌ی چگونگی توسعه‌ی پروژه

هـ. وقت گذاشتن برای نوشتن انعکاس‌ها و بازتاب‌های شخصی

روی پروژه و چیزهایی که برای نوبت بعدی باید به خاطر داشت.

منابع

1. BuMarkham, T(2011). Project Based Learning. Teacher Librarian, 39 (2), 38-42.
2. <http://utri.ir/index.php?option=com-content&view=article&id=6665&Itemid=2561>.
3. <http://WWW.tebyan.net/newindex.aspx?pid=241979>.